

TUME YA TAIFA YA SAYANSI NA TEKNOLOJIA

COSTECH

Jarida

ISSN : 1827-7702

TOLEO 11

Julai, 2023

Serikali kuimarisha Taasisi za Sayansi na Teknolojia nchini

Jarida hili linaandaliwa na kutolewa na Kurugenzi ya Menejimenti ya Maarifa, Tume ya Taifa ya Sayansi na Teknolojia (COSTECH)

Bodi ya Wahariri

Mwenyekiti

Eng. Samson John Mwela

Mratibu

Dkt. Philbert Luhunga

Mhariri Mkuu

Bi. Mary Msungu Kigosi

Wahariri

Bi. Theresia Mbunda

Bi. Valeria Mwakipesile

Msanifu

Bw. Gabriel Chowo

Jarida la COSTECH limechapwa na Tume ya Taifa ya Sayansi na Teknolojia
Barabara ya Ali Hassan Mwinyi, Kijitonyama (Sayansi), Jengo la COSTECH, Dar es salaam, Tanzania
Simu: +255 22 2771358 au +255 22 277 4023
Barua Pepe: dg@costech.or.tz
Tovuti: www.costech.or.tz

Mkurugenzi Mkuu ahimiza ubunifu na kujituma kazini

Katika kuhakikisha kuwa watumishi wa Tume ya Taifa ya Sayansi na Teknolojia wanakuwa na uelewa wa pamoja katika kutekeleza shughuli za Tume kwa kufuata miongozo mbali mbali ya Taasisi na Serikali, Mkurugenzi Mkuu Dkt. Amosi Nungu, ameweka utaratibu wa kukutana na wafanyakazi wote wa Tume. Mkurugenzi Mkuu hutumia mikutano hii kuwakumbusha na kuwashirikisha wafanyakazi taarifa mbali mbali za uendeshaji ili kufikia malengo ya Taasisi. Mnamo tarehe 18 Julai 2023 kuanzia saa 1:30 hadi 3:00 asubuhi, Mkurugenzi Mkuu alipokutana na wafanyakazi wa Tume, aliwakumbusha na kuwahimiza kufanya kazi kwa ubunifu na kwa bidii kubwa. Dkt. Nungu aliwakumbusha wafanyakazi kuwa dhamira ya Serikali ni kuona utendaji wenye tija kwenye taasisi zake, ikiwemo Tume. Aliwataka wafanyakazi kurejea kauli ya Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan ya kuzitaka taasisi na mashirika ya Serikali kujiendesha kwa tija, na iwapo hayatakuwa

na tija kuna uwezekano wa kufutwa au kuunganishwa. Hivyo, Dkt. Nungu aliwataka wafanyakazi wa Tume kujituma katika kutekeleza majukumu yao. Aidha, Dkt. Nungu aliwataka wafanyakazi kuhakikisha wanafanya kazi kwa weledi na kwa kufuata maelekezo na miongozo ya kazi Serikalini. "Kila mtu ajitume kufanya kazi kwa ufanisi ili kufikia malengo ya taasisi kwa wakati. Hii itasaidia kazi inayofanywa na Tume kuonekana dhahiri kwa Serikali na jamii kwa ujumla" alisema Dkt. Nungu.

Kadhalika, Mkurugenzi Mkuu aliwataka wafanyakazi kutozalisha madeni kwenye Taasisi kwa kuangalia umuhimu wa kazi inayotakiwa kufanyika na bajeti iliyotengwa. Alisisitiza umuhimu wa kutumia vizuri fedha zilizopo ili kuweza kupata matokeo bora ya kazi.

Naye Mkurugenzi wa Huduma za Taasisi, Bw. Imanuel Mgonja aliwakumbusha wafanyakazi kufika mapema kazini kama Kanuni za utumishi wa umma zinavyoelekeza.

Watumishi wa Tume ya Taifa ya Sayansi na Teknolojia wakifuatilia hotuba kutoka kwa Mkurugenzi Mkuu pichani hayupo alipokuwa akiongea na watumishi hao.

COSTECH yapokea wanafunzi 59 wa mafunzo kwa vitendo mwezi Julai

Takribani wanafunzi 59 kutoka vyuo vikuu mbalimbali nchini wamepokelewa na Tume ya Taifa ya Sayansi na Teknolojia kwa ajili ya mafunzo kwa vitendo kazini. Wanafunzi hao wametoka vyuo vifuatavyo; Chuo Kikuu cha Dar es Salaam (7), Taasisi ya usimamizi wa Fedha (Institute of Finance Management) (4), Chuo Kikuu cha Mzumbe (2), Chuo Kikuu cha Dodoma (8), Chuo cha Ustawi wa Jamii (3), Chuo cha Utumishi wa Umma (3), Chuo cha Biashara (2), Taasisi ya uhasibu Tanzania (Tanzania Institute of Accountancy) (2), Chuo kikuu cha Zanzibar (Zanzibar University) (2), Chuo cha umoja wa Africa Tanzania (The United African University of Tanzania) (14), Chuo cha kumbukumbu ya Mwalimu Nyerere (Mwalimu Nyerere Memorial University)

(1), Chuo kikuu cha Tumaini (Tumaini University Dar es Salaam College) (1), Chuo kikuu cha Ardhi (1), Chuo kikuu cha

Kampala (Kampala International University) (1), Chuo cha Taifa cha Usafirishaji (2), na Unique Academy (1).

Afisa rasilimali watu Bi. Ramla (mbele, kulia) akiwakaribisha wanafunzi wa mafunzo kwa vitendo COSTECH.

Wanafunzi hao walianza kuripoti kwenye ofisi za Tume mwanzoni mwa mwezi Julai, 2023. Mnamo tarehe 18 Julai, 2023 wanafunzi hao walipewa muongozo wa namna wanavyotakiwa kuenenda wanapokuwa ofisini. Muongozo huo uliotolewa na ofisi ya rasilimali watu, ulijikita kwenye mambo mbalimbali

kama vile uvaaji wa mavazi ya heshima ofisini, kutumia lugha ya staha mahali pa kazi, jinsi ya kutunza siri za ofisi wanapotekeleza majukumu na kuwahi kufika kazini. Vilevile wanafunzi hao wamejaza mkataba wa kutunza siri za ofisi. Wanafunzi hao watakuwepo mafunzoni kwa kipindi cha wiki

nane (8) na wamesambazwa kwenye vitengo mbalimbali kama vile tehama (8), manunuzi (2), uhusiano (1), uhasibu (5), utawala (8) na Buni (31).

COSTECH inawakaribisha wanafunzi wote na kuwatakiya mafunzo mema kipindi chote watakachokuwepo hapa.

Afisa TEHAMA, Lusekelo Kaisi akiwaelekeza baadhi ya wanafunzi waliokuja COSTECH kufanya mafunzo kwa vitendo katika idara ya TEHAMA.

**Tufuatilie
kupitia
mitandao
yetu ya
kijamii**

@costechtanzania

COSTECH yashiriki kwenye maonesho ya 47 ya sabasaba 2023

Tume ya Taifa ya Sayansi na Teknolojia (COSTECH) imeshiriki maonesho ya kimataifa ya biashara ya Dar es Salaam maarufu kama Sabasaba 2023. Maonesho haya huadhimishwa kila mwaka na ya mwaka huu ni ya 47. Sabasaba mwaka huu ilifanyika kuanzia tarehe 28 Juni hadi 13 Julai 2023. Maonesho ya Sabasaba yalifunguliwa na Waziri Mkuu, Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb) tarehe 5 Julai 2023, kuanzia saa 8 mchana. Waziri Mkuu alipata fursa ya kutembelea mabanda mbalimbali ndani ya viwanja vya maonesho vilivyopo Kurasini jijini Dar es Salaam. Maonesho hayo yalijumuisha wafanyabiashara mbalimbali wadogo kwa wakubwa, taasisi na wizara mbalimbali za serikali, mashirika na makampuni binafsi pamoja na wafanyabiashara toka nje ya nchi kama Burundi, China n.k. Kauli mbiu ya maonesho ya mwaka huu ilikuwa; "Tanzania Mahali Sahihi kwa Biashara na Uwekezaji".

Lengo la maonesho haya ni kuwakutanisha wafanyabiashara wa ndani na nje ya nchi na kuwapa fursa ya kutangaza bidhaa na huduma zao pamoja na kutafuta masoko mbalimbali. COSTECH ilitumia jukwaa hilo kutangaza bidhaa na huduma inazotoa kwa jamii kupitia vipeperushi mbalimbali vinavyoelezea kazi za Tume. Aidha Tume ilisambaza vitabu vya Mafunzo ya umeme jua,

Mchango wa Sayansi, Teknolojia na Ubunifu katika maendeleo ya kiuchumi na kijamii nchini Tanzania, vitabu vya matokeo ya taftiti na bunifu mbalimbali toleo la kwanza mpaka la tatu. COSTECH ilitumia maonesho hayo kutoa elimu kwa wananchi waliotembelea banda hilo namna sayansi, teknolojia na ubunifu zilivyoweza kuchangia maendeleo endelevu katika nchi ya Tanzania.

Mwananchi aliyetembelea banda la COSTECH akipatiwa maelezo kutoka kwa mmoja wa watumishi wa COSTECH.

Ndani ya banda la Tume kulikuwa na wabunifu mbalimbali walioonesha kazi zao kwa wananchi zilizotokana na bunifu walizofanya. Baadhi ya wabunifu waliokuwepo ni Najali sanitary pads Tanzania, Smart Darasa, Fikiri AI, Irrigation system through Smart phone, Biashara Makini, Eschool tz, Shule yetu Innovations Limited, Smart Meter, Fesam Solutions Limited, Twende, Fraud detection system, Red palm project na Rafiki planter.

Wageni wakipata maelezo kutoka kwa mmoja wa wabunifu ndani ya banda la COSTECH.

Mnamo Julai 8, 2023 naibu Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia Mhe. Omary Kipanga (Mb) alitembelea banda la COSTECH. Naibu Waziri alipokelewa na mwenyeji wake Mkurugenzi Mkuu, Dkt. Amos Nungu ambaye alimtembeza kwa wabunifu mbalimbali ili kuona na kupata elimu jinsi bunifu hizo zinavyofanya kazi.

Mhe. Kipanga alipata fursa ya kueleza jinsi alivyofurahia kazi mbalimbali za wabunifu waliokuwepo ndani ya banda la COSTECH. Aliipongeza Tume kwa namna inavyowalea, inavyowakuza na kuwapa mitaji wabunifu mbalimbali ili

kuziimarisha na kuzibiasharisha bunifu zao ziweze kutatua changamoto mbalimbali za wananchi. Amesema kuwa Serikali imeongeza bajeti kwenye eneo la ubunifu kutoka bilioni tatu hadi bilioni tisa kwa mwaka wa fedha 2022/2023.

“Tunafahamu kuwa miaka michache iliyopita bajeti yetu ilikuwa kama bilioni tatu hivi lakini kutoka mwaka uliopita wa fedha 2022/2023 imeweza kupanda, Serikali imeweza kuwekeza mhe. Raisi ametoa fedha nyingi sana kutoka bilioni tatu hadi bilioni tisa kwenye eneo hili la ubunifu”.

Mhe. Kipanga ameiasa na kuisihi Tume kuendelea kukuza na kuibua bunifu ambazo zina lengo la kutatua changamoto za watanzania na ulimwengu kwa ujumla. Naibu waziri huyo alisema kuwa Serikali ipo tayari kugharamia bunifu hizo. Katika maonesho hayo ya sabasaba, Tume ilitembelewa na wananchi na wadau mbalimbali ambao walipata elimu kuhusu kazi mbalimbali zinazofanywa na Tume ili kusaidia maendeleo ya sayansi, teknolojia na ubunifu nchini. Maonesho haya yalifungwa rasmi tarehe 13 Julai, 2023.

Mbunifu George Buchafwe aliefadhiliwa na Serikali kupitia COSTECH akielezea bidhaa zake zinavyofanya kazi kwa Naibu Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia Mhe. Omary Juma Kipanga na Dkt. Amos Nungu wakati wa Maonesho ya 47 ya biashara maarufu kama Sabasaba jijini Dar es Salaam.

Serikali kuimarisha Taasisi za Sayansi na Teknolojia nchini

Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia Mhe. Prof. Adolf Mkenda (Mb) amesema, Serikali imepanga kuweka njia Bora za uimarishaji wa Taasisi za Sayansi na Teknolojia ndani ya miaka mitano ijayo. "Hii itasaidia kuharakisha ubunifu na utafiti hapa nchini, kwa kuziwezesha Taasisi hizo kuwa vituo suluhishi dhidi ya changamoto za wakulima pamoja na watumiaji wengine wa teknolojia". Waziri amesema,

"Taasisi zitakazohusika na Mpango huo ni Tume ya Sayansi na Teknolojia (COSTECH), Shirika la Uhandisi na ubunifu Mitambo Tanzania, Kituo cha zana za kilimo vijijini (CARMATEC), NIMRI, SIDO pamoja na Taasisi za Elimu ya Juu zinazotoa taaluma na tafti". Alidokeza Prof. Mkenda

Waziri ameyasema hayo Julai 18, 2023 wakati akifungua rasmi Maonesho ya 18 ya Elimu ya Juu, Sayansi na Teknolojia yaliyofanyika kwenye Viwanja

vya Mnazi Mmoja jijini Dar es Salaam. Maonesho hayo yalifanyika kuanzia Julai 17 hadi 22, 2023 na yaliongozwa na kauli mbiu isemayo "Kukuza Ujuzi Nchini Kupitia Elimu ya Juu, Sayansi na Teknolojia kwa Uchumi Imara na Shindani". Maonesho hayo yalikutanisha jumla ya Taasisi 83 za ndani na nje ya nchi ambazo zilionesha kazi na huduma mbalimbali za taasisi hizo. Katika ufunguzi huo Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia aliambatana na Mkurugenzi Mkuu wa Tume ya Sayansi na Teknolojia Dkt. Amos Nungu.

Waziri alizitaka Taasisi za Elimu ya Juu nchini kuendelea kufanya mapitio ya Mitaala ili kuendana na mabadiliko ya soko la Ajira. Prof. Mkenda alizitaka taasisi hizo kuhakikisha zinabuni programu mpya zitakazoendana na wakati pamoja na kuimarisha au kuanzisha mahusiano yenye

tija baina yake na taasisi za utafiti pamoja na sekta binafsi na kuweka utaratibu wa kuendeleza teknolojia na kuhamasisha matumizi yake ili kuongeza kasi ya maendeleo ya kijamii.

Maonesho ya Elimu ya juu, Sayansi na Teknolojia huratibiwa

na Tume ya Vyuo Vikuu Tanzania (TCU) ambayo hufanyika kila mwaka mwezi wa saba. Mhe. Omary Kipanga, naibu Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia alifunga maonesho hayo Julai 22, 2023.

Picha ya pamoja ya Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia mara baada ya ufunguzi wa Maonesho ya 18 ya Elimu ya Juu, Sayansi na Teknolojia katika viwanja vya Mnazi Mmoja jijini Dar es Salaam.

Tufuatilie kupitia tovuti yetu

www.costech.or.tz

info@costech.or.tz

IMARA TECH

#kamatafursa

Arusha

SIDO Unga Ltd

Watengenezaji wa Mashine za Kilimo

+255 752 750 122 | info@imaratech.co | imaratech.co | @imara_tech

MULTI-CROP THRESHER

- Inapukuchua na Kupeta aina 9 za mazao
- Unaweza kutumia kwa matumizi binafsi au kwa biashara
- Inapukuchua na Kupeta aina 9 za mazao
- Inaokoa Muda
- Inapunguza upotevu wa mazao
- Inakuja na Dhamana ya matengenezo bure kwa mwaka mmoja
- Inahamishika kirahisi, hata kwenye pikipiki

Mazao Kwa Gunia

MAHINDI	Gunia 20 - 25	Kwa Saa
MAHARAGE	Gunia 1 - 1,5	Kwa Saa
MTAMA	Gunia 4 - 5	Kwa Saa
UWELE	Gunia 3 - 5	Kwa Saa
ULEZI	Gunia 3 - 4	Kwa Saa
ALIZETI	Gunia 3 - 4	Kwa Saa
NGWARA	Gunia 5 - 6	Kwa Saa
MBAAZI	Gunia 5 - 6	Kwa Saa
CHOROKO	Gunia 4 - 6	Kwa Saa

MAIZE THRESHER

Mashine ya kisasa yenye uwezo wa kupuchua na kupeta Mahindi.

- Inakuja na warrant ya mwaka mmoja wa matengenezo bure
- Inauwezo wa kupukuchua Mahindi gunia 100-150 kwa siku.

Wizara na COSTECH watembelea kituo cha sayansi Tanga

Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia Mhe. Prof. Adolf Mkenda (Mb) akiambatana na Mkurugenzi Mkuu wa Tume ya Taifa ya Sayansi na Teknolojia (COSTECH) walitembelea kituo cha sayansi cha STEM Park Inspire kilichopo jijini Tanga tarehe 11 Julai 2023. Lengo la ziara ilikuwa ni kuangalia maendeleo ya elimu ya sayansi na teknolojia nchini. Waziri alisisitiza nchi kutumia zaidi teknolojia ili kuendana na kasi ya ulimwengu wa Sayansi. "Nimetembelea kituo hiki cha Sayansi ili kuona maendeleo ya Elimu ya Sayansi na Teknolojia, Hapa nimejionea vitu vizuri wanavyofundisha kupitia teknolojia. Tunakoelekea hakutakuwa na mwalimu kuingia darasani na kuandika kwenye

ubao bali watakuwa wakitumia teknolojia kwa kuwafikirisha wanafunzi wajifunze mpaka waelewe wenyewe" alisisitiza Waziri.

Mkurugenzi wa STEM park Dkt. Mhamilawa (kulia) akitoa maelezo kwa Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia Mhe. Prof. Adolph Mkenda (Mb).

Waziri ameipongeza halmashauri ya jiji la Tanga kwa kutoa eneo la kujenga kituo hicho, kwani kimekuwa msaada kwa vijana wengi. Mbali na hayo, Prof. Mkenda amesema kwamba Wizara ina mpango wa kujenga vituo vingi nchini ili watoto wengi wapate kujifunza. Wizara itajenga kituo kikubwa cha mfano mkoani Dodoma, ili baadaye vituo vingine vijengwe kwenye mikoa yote Tanzania. Naye Mkurugenzi wa kituo cha Sayansi cha STEM Park, chini ya Project Inspire, Dkt. Lwidiko Mhamilawa amesema wanafundisha wanafunzi kutokana na udadisi wao wa kiakili ya sayansi na kuwawezesha kuwa wana sayansi halisi. "Hii ni kufundisha kupitia mbinu

mbalimbali ikiwemo miradi, lakini pia kuandaa mazingira mazuri ya kujifunzia kama vile kujenga STEM Parks, ambazo kwasasa zipo hapa Tanga na Dar es Salaam, pamoja na kuwapatia fursa na kuwashikilia tangu wakiwa wadogo na kuhakikisha wanajifunza na kupata hamasa ya kuipenda sayansi" amesema. Vilevile Dkt. Mhamilawa alisema tangu kuanzishwa kwa kituo hicho mwaka 2021 wamekuwa wakipata wanafunzi tofauti tofauti kutoka maeneo mbalimbali ya jiji la Tanga na mpaka kufikia sasa tayari wameshatoa mafunzo kwa watu wapatao elfu thelathini kituoni hapo.

Kwa upande wake Mkurugenzi Mkuu wa Tume ya Taifa ya

Sayansi na Teknolojia Dkt. Amos Nungu alisema kama ilivyokuwa kwa COSTECH, STEM pia inasaidia kuhamasisha na kujifunza maswala ya sayansi, teknolojia na hesabu kwa ufanisi zaidi na kujenga uelewa kwa wanafunzi.

"Mradi kama huu ulianzia pale COSTECH, tuna ukumbi wa ubunifu na wanafundisha kwa vitendo, hapa tulipofikia sasa tunamwambia Mheshimiwa Waziri kwamba hamasa ni kubwa na vituo hivi viendeleo kujengwa ili uhamasishaji wa masomo ya sayansi na teknolojia ikue zaidi" amefafanua.

Wanafunzi wa shule ya msingi wakifuatilia mafunzo kutoka kwa mwalimu wa kituo cha Sayansi jijini Tanga.

Je...

wewe ni
Mbunifu wa
TEHAMA?...

**[Startups, Incubator,
Sandbox]**

Sasa unaweza kupata
rasilimali masafa, namba na
kikoa cha **DOT TZ** kutoka
TCRA kupitia **COSTECH**.

Piga

0800008272

Kwa Maelezo zaidi

| tcra_tanzania